

sum, aut conditio defecisse ponitur: qui precario utuntur regno, quod momento quovis revocari a populo potest. A precario differt temporarium regnum, quod *Æsymneticum* vocant, ad certos annos vel menses adstrictum; uti apud dictatores Romanos olim contingebat. Sicut qui precario utitur imperio, re ipsa nudus populi mandatarius censetur; sic *tutor* regis non tam majestatem habet, quam alieni juris sibi commissi exercitio fungitur. Et quia rex non quavis actione sua universitatem repræsentat, vel publicum regimen exercet, idcirco alias vocant *actiones regias*, alias *actiones regis*.

(a) Multa recensent commoda monarchiæ, eamque præ ceteris formis ab antiquitate, dignitate, ordine et potentia commendari ajunt. Certe præstat hæc forma in eo, quod remedia ad securitatem externam necessaria citius in promptu habeat: quod consilia teneat occultiora: ac celerius executioni det: quod denique virtuti ac meritis faciliorem ad honores viam pandat.

(b) Incommoda in majore libertatis jactura sita sunt: tum in mutabilitate legum, rerumque civilium, quæ ex caduca imperantium vita, variaque eorum indole, et mutabili voluntate provenit.

(c) Morbi ex corrupta imperantis, vel subditorum conditione proficiscuntur. Monarcha juribus majestaticis, quæ *regalia* vocantur, ad externam subditorum felicitatem utitur; qui omisso hoc fine non modo in personas exercet imperium, sed dominium quoque in res et operas subditorum affectat, *despota* audit (1). Tyranni ac tyrannidis definitio valde salebrosa est. Perill. de Martini in hunc modum statuit: regimen imperantis, qui totius evertendæ civitatis propositum manifestat, est *tyrannis*, et qui exercet reipsa tyrannidem, *tyrannus exercitio* dicitur. Unde apparet, illum nondum esse tyrannum, qui vel imperio utitur illimitato, vel privatim cives lædit: vel demum qui civitati integræ ex culpa, ignorantia, ingeniive defectu absque hostili animo infligit mala (2).

(d) Subditorum vitio morbum contrahit status monarchicus, quando ii invito imperante negotiis publicis se miscent, si vires regias concutiunt: jura quædam eidem extorquent: obsequii vincula disrumpunt. Exitialia monarchiæ et juribus majestaticis imperantium principia passim jactitant ii, qui pontificiam in ecclesia auctoritatem infringere, ac concilia supra Papam attollere adlaborant. Istiusmodi principia sunt: *omnibus perfectis communitatibus, et civili societati prius, immediatius, et essentialius competit, ut se ipsam gubernet, quam alicui homini singulari, ut totam societatem et*

communitatem regat: quamvis populi consensu jus omne et potestas translata sit in regem; tamen respublica semper habitu retinet potestatem; hinc aliam esse majestatem personalem, quæ imperanti inhæreat, aliam realem, quæ penes populum maneat (3).

(1) « In regimine despotico, inquit L. B. de Kreittmayr *de jure publ. univ.* §. 4. pro compendio juris publici, servire possunt ea, quæ a Samuele de jure regis prædicta sunt populo Hebræorum: I. Reg. VIII. *Hoc erit jus regis... agros vestros, et vineas, et oliveta optima tollet, et dabit servis suis etc.* Qui hoc facit, monarcha in foro interno a peccato immunis non est; sed jus eatenus habere declaratur in foro externo; quatenus subditis facultas resistendi denegatur. » Ita hoc jus regis interpretatur. L. B. de Martini in *posit. de Jure civit.* §. 382.

(2) *Ibid.* §. 383.

(3) Hæc fusius recensent et confutant ii, qui systema Edmundi Richerii ex professo exponunt ac refellunt.

§. CCIV. De origine majestatis, seu imperii civilis, utrum a Deo sit deducenda, an a populi conventionione, disputant hodierni doctores majore, certe magis affectata contentione, quam fructu, aut fortassis etiam veritatis studio. *Non est potestas, nisi a Deo*, inquit doctor gentium (1); neque id de summis tantum imperantibus, sed etiam subordinatis eorum ministris, ac præsidibus provinciarum intelligendum est, in quos ea, qua gaudent, imperii particula seu participatio certe non proxime et immediate a Deo derivatur. *Non haberes potestatem adversum me ullam*, inquebat Jesus ad Pilatum, subordinatum provinciæ præsidem, *nisi tibi datum esset desuper* (2). Quapropter distingui necesse est, utrumne potestas proxime a Deo sit, an mediate; dein utrum a Deo sit, ut *libero collatore*, qualis est potestas sacra, cujus nulla reperitur in rerum natura sufficiens ratio, aut qualis erat in quibusdam principibus V. T., quos immediate constituit, aut inungi in reges Deus jusserat; an ut *auctore naturæ*; posita enim natura ponuntur certa jura, aut posito adventitio naturæ statu, certa potestatis aut imperii genera, quæ considerantur instar alicujus proprietatis, quæ naturam, ejusque statum consequitur tanquam attributum, quod per essentiam rei determinatur; ac tum quidem, si quis quærat, utrum proxime a Deo sit illud

ius, vel ea potestas, similiter facit, ac si interrogaret, utrum ipsa natura, ejusque status a Deo sit, an secus. Cum in philosophico nunc versemur genere disciplinae, puto, philosophicum axioma præ oculis habendum esse, quo vetamur, ad Deum, tanquam causam proximam, recurrere, quamdiu ex ipsis viribus a Deo institutis ratio quædam effectuum intelligi potest. Hisce præmissis positiones sequentes controversiæ dirimendæ accommodatas puto:

(a) *Imperium civile seu majestas in se et absolute spectata, proxime et immediate non ab hominibus provenit, sed a Deo tanquam auctore naturæ.* Nam majestas hoc modo spectata jus vitæ ac necis continet, tanquam medium ad finem civitatis obtinendum apprime necessarium, ac proinde a Deo ut auctore naturæ, ac supremo domino vitæ ac necis cum civili imperio conjunctum.

(b) *Si majestas non in se et absolute, sed subjective consideratur, quatenus inhæret in certo subjecto, id subjectum a Deo et natura determinatum non est, sed per pactum unionis et subjectionis determinatur;* ac si populus per pactum unionis concipitur in democratiâ coisse, indeque transire ad statum aristocraticum vel monarchicum, haud ægre intelligitur, quo modo majestas a populo transferatur ad paucos vel ad unum; neque tum ulla apparet sufficiens ratio recurrendi ad Deum tanquam proximum collatorem summi imperii; quia et populus tum ipso hoc summo imperio gaudet, tum etiam jure illud transferendi ad paucos, vel ad unum. Si vero statum civilem ab ipsa aristocratia vel monarchia ordiri ponas, ita, ut patresfamilias non aliter in unionem consentiant, nisi subjiciendo se paucis vel uni, tum in optimatibus, vel in monarcha tanquam subjecto inerit majestas, quæ proxime a populo non provenit, sed remote ac mediate, nempe vi pacti subjectionis, cui per naturam ejus status etiam summum imperium respondet. Erit igitur majestatis causa mediata, remota, aut potius ministerialis a subjectione populi, proxima vero a Dei voluntate repetenda.

(c) *Utrumvis statuatur de origine majestatis, aut quod proxime a Deo ut auctore naturæ proveniat; tamen etiam tum admittenda est possibilitas limitis pactitii, et imperii minus pleni; aut quod a conditione et subjectione populi descendat; tamen etiam hoc casu sancta et inviolabilis est;* quia in priore hypothese non plus juris acquirit imperans in alios homines natura æquales, quam isti transferre in eum se velle pacto subjectionis professi sunt: et in posteriore tum finis civilis imperii, tum relucens in imperante imago et character repræsentativus divinitatis, cujus ministrum in terris agit, omnino exigunt, ut imperans ab omni vi et injuria immunis ac tutus sit (3).

(1) *Rom. XIII. v. 1. — (2) Joan. XIX. v. 11.*

(3) Paulus de imperantibus etiam gentilibus, eorumque præfectis loquens iterato *ministros Dei* eos appellat. *Rom. XIII. v. 4, 6.* Ceterum effata S. codicis, quibus a Deo positi dicuntur principes, non tam immediatam imperii collationem a Deo factam, quam singularem Numinis super regna et populos providentiam designant. A Pharaone proxime acceperat Joseph, quidquid potestatis in Ægypto obtinebat. *Gen. XLI. v. 40:* idem tamen *Gen. XLV. v. 8.* a Deo se factum affirmat principem in omni terra Ægypti.

§. CCV. Proprietates imperii civilis, etsi in monarchiis maxime resplendeant, et ab assentatoribus principum sæpe ultra modum exaggerentur, tamen communes sunt omnium civitatis formarum, ac proinde hoc maxime loco post explicatas earum notiones enumerandæ:

(a) In iis, quæ ad civitatis finem pertinent, imperium civile penitus liberum est, et *independens* a quovis alterius hominis vel civitatis arbitrio, nisi quatenus ex legibus fundamentalibus quosdam in exercitio suo limites accepit. Huic libertati et independentiæ non obsunt pacta cum subditis vel extraneis inita, nec fœdera, nec clientela, nec feudalis subjectio, nec stipendia alteri extraneo præstanda.

(b) Proinde imperium civile *summum* est in civitate; quia quævis alia potestas generis ejusdem, ceu parentalis, herilis etc. fini civitatis subjicitur, et subordinatur.

(c) Dicitur *unum ac universale* in eadem civitate; secus *independens* ac summum non esset. Unde manifestum est, repugnare *dyarchiam* sive statum, in quo bini in solidum imperant (1). Neuter enim summo, libero ac independente gauderet imperio; atque hoc sensu si tota spectetur jurium majestaticorum, quæ per plura subjecta aliquando dispersa sunt, complexio, majestas non modo una, sed etiam *indivisa* et indivisibilis nuncupatur; eodemque etiam sensu *æqualis* dicitur in omnibus politicis statibus; etsi spectata potentia aliisque adjunctis non æqualem jurium suorum usum facere possit.

(d) Denique *sancta et inviolabilis* dicitur majestas, quia persona physica aut moralis, cui illa inhæret, quæque securitatem aliis præstare debet, contra vim ac injurias hominum improborum, singulari sanctione pœnali munienda, ac tuta præstanda est.

(1) Quando duo communi consensu rem publicam administrant, nec ea in binas dissecta partes intelligitur, quarum altera alteri subjecta est, species quædam aristocratiae provenit, eo significato sumptæ, ut censeatur forma status civilis, qua nec unus, nec major populi pars imperat. Id ipsum tamen, nisi unus alteri cedere debere cogitur in opinionum conflictu, locum omnino non habet, neque exitum dat negotiis.

§. CCVI. Quas ante recensuimus proprietates civilis imperii, pro essentialibus, certe necessariis, atque ex natura status civilis deductis haberi convenit. Relate ad genericam civitatis et civilis imperii notionem pro accidentariis determinationibus habenda sunt, quæ nunc enumerabimus :

(a) Manente generica civitatis idea perinde est, cui subjecto civile imperium inhæret, personæ physicæ, an morali; utraque communi nomine *imperantis*, vel *rektoris civitatis* in hac disciplina exprimitur.

(b) Modus item acquirendi imperii, sive in electione, sive successionum variis formis consistat, nihil in ipso imperio immutat; uti nec diversus dominia acquirendi modus jura dominiorum diversa reddit.

(c) Religio diversa, sexus, dein tituli monarchiæ, regni, reipublicæ, ceremoniæ item coronationis etc. nihil per se mutationis circa imperii jura gignunt.

(d) Neque jura majestatica a potentia, amplitudine territorii, numero civium pendent. Satis est ad cœtum civilem ea multitudo, quæ spectatis adjunctis fini obtinendo sufficit; neque id omnino determinari potest; illud liquet, civitatem, quæ perpetuam exprimit societatem, nec solis maribus, nec solis feminis constare posse.

CAPUT III.

Modus acquirendi civile imperium, et amittendi.

ARGUMENTUM.

CCVII. Modus acquirendi imperii non est originarius.
CCVIII. Electio.

CCIX. Successio.
CCX. Amissio civilis imperii.

§. CCVII.

CIVITAS est societas pactitia (1); quapropter imperium, quod penes universos est, ortum ducit ex pacto unionis: quod paucis vel uni creditum est, ex pacto subjectionis, et acceptatione paucorum vel unius. Quæ ex pacto acqui-

runtur, ad modos acquirendi derivativos pertinent; quia jus, quod transfertur, ante in dominio vel jure transferebat (2). Si quis cum ipsa origine civitatis imperium civile acquirit, non ob id modus acquirendi originarius erit; non enim rem *nullius* acquirit, sed potius, quæ antea *nulla* erat, nisi virtute quadam penes eos, qui pactum ineunt vel *ultroneum*, vel bello extortum, et suo modo *coactum*, sic tamen, ut status belli sine pacto desinere non intelligatur. Quando ex legibus successionis imperium obtinetur, eæ ipsæ leges pacto nituntur; ceterum, ut observat Schrodtius (3), successio in ipsa civitatis constitutione locum non habet; quia absque antecessore ne cogitari quidem potest successio, ideoque supponit rempublicam jam constitutam. His positis ex diversis imperium acquirendi modis civitas dicitur electiva, successiva, aut mixta: modi ergo id acquirendi sunt electio, successio, partim electio, partim successio.

(a) Civitas *electiva* est, in qua persona singularis ita eligitur, ut ea deficiente pro arbitrio substituatur alia per novam electionem.

(b) *Successiva*, in qua in locum decedentis alia subrogatur citra electionem, nempe secundum leges succedendi ante stabilitas, uti si primo non sola persona imperantis, sed tota ejus familia electa est: dein si alteri certo personarum generi jus succedendi affixum est, aut si quis imperium cum jure alienandi, sibi que successorem designandi obtinuit.

(c) *Mixta*, in qua successor non pro arbitrio, sed ex certa duntaxat familia eligi potest, aut cum successio præcedente electione confirmanda est.

(d) Hi modi imperium acquirendi in monarchiis obscuritatem non habent: aristocratia electiva est, si optimates, quos voluerit, cooptet populus: successiva, si dignitas optimatum est hereditaria, ac certis duntaxat familiis competit. Mixta successio erit, si ex certis tantum familiis, vel bonorum possessoribus optimates eligi possunt. Si qua in democratia non aliis competit jus suffragii, quam civibus *originariis*, ea quodammodo successiva est; sin et *adscititiis*, electivæ similis.

(1) §. CXCVII. (a.)

(2) Grotius de J. B. et P. L. II, C. III, n. 2. « Dicet, inquit, fortasse aliquis, concessione servitutis, constitutione pignoris aliquid originarii acquiri: sed recte expendentem apparebit, id jus novum non esse, nisi modo. » Nam virtute ipsa inerat in dominio domini. »